

Κύκλος Σεμιναρίων Ι.Ψ.Υ.Π.Ε. – Π. Σακελλαρόπουλος 2024-25

Εκπαιδευτικό Σεμινάριο 2024 - 2025

Οι προβολικές δοκιμασίες και η διάγνωση στην ψυχαναλυτική ψυχοπαθολογία
(Rorschach, TAT + Βασικά στοιχεία Ψυχαναλυτικής Ψυχοπαθολογίας)

Νοέμβριος 2024 – Απρίλιος 2025

Οι προβολικές δοκιμασίες αποτελούν ένα μέσο αξιολόγησης και κατανόησης της προσωπικότητας στο σύνολό της. Είναι ένα κλινικό ψυχοδιαγνωστικό εργαλείο, το οποίο, μετά την ολοκλήρωση της χορήγησης και της ανάλυσης των αποτελεσμάτων, μπορεί να καταλήξει στη διάγνωση και στη δημιουργία εξατομικευμένου πλαισίου θεραπευτικής παρέμβασης σε **παιδιά, εφήβους και ενήλικες**.

Γιατί η επιλογή της συγκεκριμένης εκπαίδευσης;

Η εκπαίδευση στη χορήγηση και στην ερμηνεία των τεστ βασίζεται στη Σχολή του Παρισιού, η οποία είναι αναγνωρισμένη από τη Διεθνή Εταιρία Rorschach και Προβολικών Δοκιμασιών. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης κλινικής και θεωρητικής προσέγγισης, τα δύο τεστ (Rorschach και TAT) συνιστούν συμπληρωματικά και αναπόσπαστα εργαλεία, τα οποία ερμηνεύονται σύμφωνα με την ψυχαναλυτική θεωρία.

Βασική εκπαιδευτική αρχή του Σεμιναρίου είναι ότι η ορθή χορήγηση διαγνωστικών δοκιμασιών, οι οποίες στοχεύουν σε μια εν τω βάθει και σφαιρική κατανόηση της προσωπικότητας, προϋποθέτει τη γνώση βασικών στοιχείων ψυχαναλυτικής ψυχοπαθολογίας. Για τον λόγο αυτό το Σεμινάριο στηρίζεται στους εξής δύο κύριους άξονες:

- α) Εισαγωγή στις θεμελιώδεις αρχές της ψυχαναλυτικής ψυχοπαθολογίας που πλαισιώνουν τη χρήση των προβολικών δοκιμασιών.
- β) Εκπαίδευση στη χορήγηση και στην ερμηνεία των προβολικών δοκιμασιών.

6^{ος} χρόνος Σεμιναρίου Προβολικών του ΙΨΥΠΕ – Π. Σακελλαρόπουλος

Η σημαντική ανταπόκριση στην εκπαίδευση επαγγελματιών ψυχολόγων, οδήγησε ήδη από πέρσι στον εμπλουτισμό και στην ανάπτυξη νέων συνεργασιών του Προγράμματος Σεμιναρίων του Ινστιτούτου στις Προβολικές Δοκιμασίες, με στόχο την περαιτέρω εμπάθυνση των γνώσεων, της θεωρητικής και κλινικής εμπειρίας, οι οποίες απαιτούνται για την άρτια μέτρηση και ερμηνεία των προβολικών δοκιμασιών.

Η καθοριστική συμβολή, κάθε χρόνο, ψυχαναλυτών/τριών εγνωσμένου κύρους στην επιστημονική κοινότητα, όπως ο Ψυχίατρος, Παιδοψυχίατρος, Εποπτευών και διδάσκων της Ε.Ε.Ψ.Ψ.Π.Ε. & της Ε.Ε.Ψ.Ψ. **Δημήτρης Αναστασόπουλος**, ο Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής **Δημήτρης Αναγνωστόπουλος**, ο Ψυχίατρος, Παιδοψυχίατρος, Διδάσκων Ψυχαναλυτής της ΕΨΕ **Δρ. Χρήστος Ζερβής**, η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής **Τζένη Σουμάκη**, ο Νευροψυχολόγος, Ψυχαναλυτής, μέλος της ΕΨΕ και της ΙΡΑ **Δρ. Ιάκωβος Κλεώπας**, κ.ά., εμπλουτίστηκε σταδιακά με τη συμμετοχή των κάτωθι διακεκριμένων εισηγητών από την κοιτίδα της θεωρητικής προσέγγισης και κλινικής εφαρμογής των Προβολικών Εργαλείων σύμφωνα με τη Σχολή του Παρισιού:

- **Βασίλη Καψαμπέλη**, Ψυχίατρος-Ψυχαναλυτής (Μέλος της Ψυχαναλυτικής Εταιρείας Παρισίων-S.P.P., Διευθυντής του Κέντρου Ψυχανάλυσης και Ψυχοθεραπείας Evelyne et Jean Kestemberg)
- **Pr. Catherine Azoulay**, Καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας (Υπεύθυνη Υπηρεσίας Εκπαίδευσης Κλινικής Ψυχολογίας, Διευθύντρια Πανεπιστημιακού Διπλώματος Προβολικής Ψυχολογίας, Université de Paris).

Το πρόγραμμα του Σεμιναρίου έχει **επεκταθεί**, ήδη από την περσινή περίοδο, **με μια νέα σειρά εισηγήσεων ψυχοπαθολογίας**, οι οποίες προτείνουν μια συστηματική παρουσίαση κεντρικών εννοιών και κλινικών οντοτήτων της ψυχαναλυτικής ψυχοπαθολογίας, στοχεύοντας στην σφαιρικότερη εισαγωγή στο πεδίο της ψυχοδυναμικής διαγνωστικής και την πληρέστερη κατανόηση της ιδιαίτερης συνεισφοράς των προβολικών μεθόδων σε αυτό. Προγραμματίζονται, επιπλέον, και φέτος συμμετοχές εισηγητών από την ελληνική και τη διεθνή επιστημονική κοινότητα (το πρόγραμμα των Εισηγήσεων θα επικαιροποιείται στη σχετική ανάρτηση στο Site του Ινστιτούτου). Επίσης, το Ινστιτούτο ανακοινώνει με χαρά τη συνεργασία του με τις εκδόσεις **ΤΟΠΟΣ/ΜΟΤΙΒΟ**, η οποία θα οδηγήσει εντός του 2024 στην πρώτη ελληνική μετάφραση του *Εγχειριδίου του Rorschach και του TAT - Ψυχαναλυτική Ερμηνεία σύμφωνα με τη Σχολή του Παρισιού*, έκδοση πολύτιμη για όλες και όλους τις/τους επαγγελματίες που θα λάβουν τη σχετική εκπαίδευση στην μετέπειτα επαγγελματική τους πρακτική.

Σε ποιους απευθύνεται;

Η εκπαίδευση απευθύνεται σε ψυχολόγους, ψυχολόγους - ψυχοθεραπευτές, μεταπτυχιακούς φοιτητές ψυχολογίας, τελειόφοιτους φοιτητές ψυχολογίας.

Διάρκεια – Αριθμός Εισηγήσεων

Το Σεμινάριο αναπτύσσεται σε 20 συναντήσεις (15 τρίωρες με κλινικό αντικείμενο & 5 δίωρες με θεωρητικό προσανατολισμό) και διαρκεί από τις αρχές Νοεμβρίου του 2024 έως αρχές Μαΐου του 2025.

Δεξιότητες οι οποίες θα κατακτηθούν

Ολοκληρώνοντας την ετήσια εκπαίδευση, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να χορηγήσουν και να αναλύσουν τα δύο τεστ (Rorschach, TAT).

Αριθμός συμμετεχόντων

8-15 άτομα

Ημέρα — ώρα & τρόπος διεξαγωγής

Δευτέρα 18.00-21.00 & Δευτέρα 20.00-22.00 / 4 Νοεμβρίου 2024 – 5 Μαΐου 2025

Το πρόγραμμα θα διεξαχθεί εξ ολοκλήρου μέσω τηλεδιάσκεψης.

Κόστος Συμμετοχής

Το κόστος συμμετοχής στον Σεμιναριακό κύκλο ορίζεται στα 600€ και καταβάλλεται σε 3 δόσεις (200 ευρώ κατά την Εγγραφή —αυθημερόν μετά τη διερευνητική προσωπική συνέντευξη— και 2 δόσεις των 200€ εκ των οποίων η 1^η δόση καταβάλλεται την εβδομάδα Έναρξης των Σεμιναρίων και η 2^η έως τα τέλη Δεκεμβρίου 2024.

Στη λήξη του σεμιναρίου θα δοθούν βεβαιώσεις παρακολούθησης, με προϋπόθεση την τακτική παρακολούθηση (επιτρέπεται μία απουσία).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. **Ο αριθμός των συμμετεχόντων είναι περιορισμένος και οι διαθέσιμες θέσεις κατά κανόνα καλύπτονται νωρίς. Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας, ενώ πριν την εγγραφή θα προηγηθεί προσωπική διερευνητική συνέντευξη.** Η

ατομική συνέντευξη θα πραγματοποιηθεί *δια ζώσης* στην **έδρα** του **ΨΥΠΕ-Π. Σακελλαρόπουλος** στην **Αθήνα (Εσπερίδων 85 στην Καλλιθέα)** ή *διαδικτυακά* εάν κατοικείτε εκτός Αττικής. Η ημερομηνία της συνέντευξής σας θα προσδιοριστεί σύντομα μετά την αποστολή της αίτησης και θα λάβετε σχετική ειδοποίηση μέσω e-mail, ενώ κατά την ολοκλήρωση της θα ενημερωθείτε για την αποδοχή της αίτησης συμμετοχής σας. **Οι συνεντεύξεις θα ξεκινήσουν εντός του Ιουνίου 2024 και θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.**

2. Οι ενδιαφερόμενοι/ες καλούνται να αποστείλουν τη συνημμένη Αίτηση Συμμετοχής συμπληρωμένη το συντομότερο δυνατόν, **και πάντως έως και τη Δευτέρα 14 Οκτωβρίου 2024**, στην ηλεκτρονική διεύθυνση athens@inpsy.gr με την ένδειξη στο **Θέμα: «Συμμετοχή σε ΚΥΚΛΟ Εκπαίδευσης ΨΥΠΕ στις Προβολικές Δοκιμασίες και τη διάγνωση στην ψυχαναλυτική ψυχοπαθολογία 2024-25»**.
3. Σε περίπτωση ακύρωσης της διεξαγωγής του σεμιναρίου με ευθύνη του *ΨΥΠΕ – Π. Σακελλαρόπουλος* θα γίνει επιστροφή των χρημάτων που έχουν καταβληθεί .
4. Σε περίπτωση που μετά την ημερομηνία εγγραφής σας λόγω έκτακτης συνθήκης καταστεί ανέφικτη η συμμετοχή σας στο Σεμινάριο, υπάρχει δυνατότητα επιστροφής της προκαταβολής που θα έχετε καταβάλλει εφόσον προηγηθεί εκ μέρους σας έγγραφη (μέσω e-mail) ενημέρωση του Ινστιτούτου τουλάχιστον 20 ημέρες πριν από την έναρξη της διεξαγωγής του σεμιναρίου (συγκεκριμένα για τον ερχόμενο Κύκλο έως και τη **Δευτέρα 14 Οκτωβρίου 2024**).

Επιστημονική Διεύθυνση Σεμιναρίου – Εισηγητές-τριες

Επιστημονικά Υπεύθυνη και βασική Εισηγήτρια του Σεμιναριακού κύκλου είναι η κλινική ψυχολόγος **Δρ. Ελίνα Καρδαρά** (Πιστοποιημένη στη χορήγηση των προβολικών δοκιμασιών της Σχολής του Παρισιού, Μέλος της Εταιρίας Rorschach και Προβολικών Μεθόδων της Γαλλικής Γλώσσας, Συνεργάτης του Ι.Ψ.Υ.Π.Ε.–Π. Σακελλαρόπουλος).

Στην επιστημονική ομάδα των Συντονιστών και Εισηγητών του Σεμιναρίου «Οι προβολικές δοκιμασίες και η διάγνωση στην ψυχαναλυτική ψυχοπαθολογία» συμμετέχει ως Υπεύθυνος του άξονα ψυχοπαθολογίας ο κλινικός ψυχολόγος και ψυχοθεραπευτής **Δρ. Στυλιανός Φαρσαλιώτης** (Διδάκτωρ Κλινικής Ψυχολογίας, Υπ. Ψυχαναλυτής ΕΨΕ και ΔΨΕ, Συνεργάτης του Ι.Ψ.Υ.Π.Ε.–Π. Σακελλαρόπουλος, Μέλος του Εργαστηρίου Κλινικής Ψυχολογίας & Ψυχοπαθολογίας, Κοινωνικής Ψυχοπαθολογίας και Αναπτυξιακής Ψυχολογίας Παντείου Πανεπιστημίου).

Πέραν των ανωτέρω, σε επιλεγμένα μαθήματα του Σεμιναριακού κύκλου προσκαλούνται ως εξωτερικοί/ές εισηγητές-τριες **διακεκριμένοι-ες ψυχαναλυτές-τριες** με σημαντική συνεισφορά στην ελληνική και διεθνή επιστημονική κοινότητα.

Σύντομο ιστορικό της Σχολής του Παρισιού

Ο όρος «Σχολή του Παρισιού» περιγράφει μια θεωρητική και μεθοδολογική προσέγγιση ακαδημαϊκών, ερευνητών και κλινικών ψυχολόγων που αναφέρεται στη μέθοδο ανάλυσης και ερμηνείας του Rorschach και του TAT. Ο όρος εμφανίζεται για πρώτη φορά στο XIIIο Διεθνές Συνέδριο Rorschach and Projective Methods στο Παρίσι το 1990.

Τον Μάρτιο του 1950 δημιουργήθηκε η Γαλλική Ένωση Rorschach, πρόγονος της Κοινότητας του Rorschach και των Προβολικών Μεθόδων, της οποίας πρώτος πρόεδρος ήταν ο D. Lagache (1903-1972). Ο D. Lagache τονίζει τη διπλή ψυχαναλυτική ερμηνεία των πρωτοκόλλων Rorschach, δηλαδή τη συμβολική ερμηνεία του ασυνείδητου μέσω του περιεχομένου των απαντήσεων και την ερμηνεία των μορφών που το υποκείμενο αναγνωρίζει ως τέτοιες. Σταδιακά ο όρος «προβολικές μέθοδοι» θα αντικαταστήσει τον όρο «τεστ» και η προβολική ψυχολογία θα αποτελέσει μέρος του πεδίου της κλινικής ψυχολογίας και όχι αποκλειστικά της ψυχομετρίας.

Σε συνέχεια ο D. Anzieu (1923-1999) μαθητής και βοηθός του D. Lagache θα αναπτύξει μια ψυχαναλυτική ανάλυση του Rorschach και των Προβολικών Μεθόδων. Η σημαντική έννοια που ανέπτυξε, το «Εγώ-δέρμα» είναι εμπνευσμένο από την προβολική ψυχολογία. Ήταν ο διευθυντής των διατριβών V. Shentoub (1967), R. Debray (1973-1983), N. Rauschde Traubenberg (1981), C. Chabert (1986), F. Brelet-Foulard (1989).

Η N. Rauschde Traubenberg είναι αυτή που θα διοργανώσει τη Σχολή του Παρισιού. Το 1966 διοργανώνεται στο Τμήμα Ψυχολογίας πιστοποιητικό εκπαίδευσης στις Προβολικές Τεχνικές που επιτρέπει την κατάρτιση στους κλινικούς ψυχολόγους. Ως αποτέλεσμα, το 1978 ίδρυσε την «Ομάδα Έρευνας Προβολική Ψυχολογία» φέρνοντας ειδικούς στο Rorschach με ειδικούς στο TAT στην ίδια ομάδα εργασίας, η οποία αποτελείται από τους/τις V. Shentoub, R. Debray, C. Chabert, A. Sanglade, M. Boekholt, M. Peruchon, N. Jeammet.

Αυτή η ομάδα συνδέεται το 1993 με το Εργαστήριο Κλινικής Ψυχολογίας και Ψυχοπαθολογίας που δημιουργήθηκε από την C. Chabert. Το πιστοποιητικό εκπαίδευσης του 1986 γίνεται Πανεπιστημιακό Δίπλωμα στην Προβολική Ψυχολογία και από το 1988 έως το 2012 προΐσταται η C. Chabert. Το πανεπιστημιακό αυτό δίπλωμα είναι για πολύ καιρό η μόνη γαλλική και ευρωπαϊκή εκπαίδευση στην προβολική ψυχολογία.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

Brelet-Foulard F., Chabert C. (dir.), *Nouveau manuel du T.A.T. Approche Psychanalytique*, Paris, Dunod, 2003.
Emmanuelli M., Azoulay C., *Pratique des épreuves projectives à l'adolescence*, Paris, Dunod, 2009.

Σύντομη παρουσίαση προβολικών εργαλείων

- 2 τύποι κατηγοριών προβολικών εργαλείων:
Α. Δομικά: αναπαραστάσεις που ενεργοποιούν το φαντασιακό, Rorschach
Β. Θεματικά: εικόνες με συγκεκριμένο θέμα, TAT

Σύντομη παρουσίαση Rorschach

Το Rorschach δημιουργήθηκε από τον Hermann Rorschach, ψυχίατρο και ψυχαναλυτή, μέσα από τη δοκιμή εργασίας μελανιού και αποτελείται από 10 κάρτες

Υλικό:

- Ρωμαϊκή αρίθμηση καρτών
I II III IV V VI VII VIII IX X
- 2 τύποι καρτών :
Α. Σύμφωνα με τη φόρμα:
 - Συμπαγής ή ενιαία: I, IV, V, VI
Αναπαράσταση της εικόνας του σώματος.
Οργάνωση από τον κεντρικό άξονα, αντιπροσωπεύει τον σπονδυλικό άξονα του σώματος
 - Διμερής: II, III, VII
πιο εντυπωσιακή συμμετρία (καθρέφτης)
εκπροσώπηση της σχέσης, πρόβλημα ταυτότητας
- Β. Σύμφωνα με το χρώμα:
 - μαύρο: IV, V (συμπαγής), εκδηλώσεις άγχους, χρώμα θλίψης και πένθους (ευαισθησία στην κατάθλιψη)
 - κόκκινο: II, III εντυπωσιακές λόγω της αντίθεσης: μαύρο / κόκκινο / λευκό βίαιη αντίθεση, ενεργοποιεί την προβολή ενορμητικών φαντασιώσεων, και τον τρόπο έκφρασης σχέσεων
 - γκρι: VI, VII ενεργοποιεί ηπιότερα το άγχος
 - παστέλ: VIII, IX, X απαλή απόχρωση, ποικιλία χρωμάτων, ενεργοποιεί την παλινδρόμηση και ευνοεί την προβολή

Σύντομη παρουσίαση TAT

Ο Henry Murray, ψυχολόγος, ανέπτυξε το TAT το 1935 στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ. Το 1953 η Vica Shentoub εξέλιξε τη δοκιμασία του Henry Murray για να της προσδώσει ψυχαναλυτική ερμηνεία.

Το TAT αποτελείται από 31 κάρτες. Από το σύνολο αυτών παρουσιάζονται στους εξεταζόμενους οι κάρτες 1, 2, 3BM, 4, 5, 6BM, 7BM, 6GF, 7GF, 8BM, 9GF, 10, 11, 12 BG, 13B, 13MF, 19, 16 και διαφοροποιούνται ανάλογα με το φύλλο και την ηλικία.

Στόχος της μέτρησης και της ερμηνείας είναι να προσδιοριστούν οι αμυντικοί μηχανισμοί που χρησιμοποιούνται από το υποκείμενο. Το πρώτο φύλλο μέτρησης, που επέτρεψε να βαθμολογήσει τις απαντήσεις, εκπονήθηκε το 1968 από την Vica Shentoub.